

PODUJATIA PROGRAMU TERRA INCOGNITA

Drevený maxilopár sa stane ich symbolom

Krompašan Matúš Guza je povolaním lesník. Vyše 13 rokov sa staral o hory v okolí svojho rodného mesta. Náhoda ho dovedla k rezbárčine a náhoda chcela, že putovnou štafetou programu Košického samosprávneho kraja Terra Incognita sa stal netypický veľký lopár, ktorý vyrezal a vyzdobil práve on.

KROMPACHY. Ako prvá si lopár s názvami všetkých miest, v ktorých sa v tomto roku uskutočnia kľúčové podujatia programu Terra Incognita, prevzala od košického župana Zdenka Trebulu primátorka Krompách Iveta Rušinová. Dostala ho počas úvodného podujatia - Pankuškových fašiangov - ktoré sa konali 8. až 10. februára na Plejšoch. Štafetu v polovici mája odovzdá ďalej, primátorovi mesta Dobšiná, v ktorom sa uskutoční podujatie Poklad sklenenej pani a starostovi Spišského Podhradia, kde sa sústreďujú organizátori Spišského Jeruzalemu. Lopár postupne poputuje do ďalších miest a obcí, až v októbri ukončí sériu podujatí v Betliari.

Krásne vyzdobený a z lipového dreva

Guzov krásne vyzdobený lopár z lipového dreva tak bude v roku 2013 symbolicky spájať všetky kľúčové podujatia, ktoré umožnia domácim i zahraničným návštevníkom spoznať a zažiť jedinečného ducha známych i neznámych miest a lokalít Košického kraja. Pri otvorení každého z nich pribudne stužka s farbami mesta alebo obce, kde sa podujatie uskutoční.

Matúš Guza

Lesník a rezbár z Krompách vyrobil lopár, ktorý sa stane symbolom programu Terra Incognita. FOTO: VIERA HORNIÁKOVÁ

FAKTY

V roku 2013 sa na Gotickej, Železnej a Víňnej ceste uskutoční 13 kľúčových podujatí programu Terra Incognita. V ich dramaturgii sú tri základné línie: tradície, príbehy, viažuce sa k miestu konania a komunitné aktivity. Popri kľúčových podujatiach sa uskutoční množstvo ďalších aktivít kultúrnych, spoločenských, športových a turistických, ktoré doplnia ponuku pre domácich i zahraničných návštevníkov.

- Spišský Jeruzalem 2013, Spišská Kapitula, 16. - 19. máj
- Poklad Sklenenej pani, Dobšiná, 17. - 19. máj
- Jánske ohne nad Šíravou, Viné, 22. jún
- Dni Moldavy a večery kráľov,

Súčasťou programu Terra Incognita sú zaujímavé príbehy, viažuce sa k miestu konania jednotlivých podujatí. Nezvyčajná cesta pritom viedla k rezbárstvu aj Matúša Guzu. S horou, stromami a drevom bol ako lesník spätý, ale rezbárčiť začal ako samouk.

- Moldava nad Bodvou, 27. - 30. jún
- Krásnohorské hradné hry, Krásnohorské Podhradie, 2. - 4. august
- Fest Dupľa - Double fest, Michalovce, Zemplínska Šírava, 9. - 11. august
- Duch času - Genius temporis, Spišská Nová Ves, 3. 24. august
- Chlebom a vínom Harvest fest, Trebišov, 29. - 31. august
- Tempus Art 2013, Rožňava, 11. - 15. september
- Koštovka jesene, Kráľovský Chlmec, 20. - 22. september
- ARS ANTIQUA EUROPAE IN VIA GOTHICA, Rožňava a okolie, 20. 23. september
- Jazda sv. Huberta, Betliar, 12. október

kou zvláštnym spôsobom oslovila drobná vyrezávaná drevená plastika sv. Cyrila a Metoda.

„Manželke sa veľmi zapáčila. A hoci som nemal ani potuchy, čo to obnáša, nepoznal som ani rezbárske náčinné, bola to výzva. Slúbil som, že jej takúto sošku vyrobím. Netušil som, že to nebude vôbec jednoduché a že sa vlastne takto vydávam na dlhú cestu rezbárskeho učňa," spomína Matúš Guza. Ale aj tu sa potvrdilo, že trepezlivosť a odhodlanie ruže prinášajú. Osud poslal pánovi Guzovi do cesty skvelého učiteľa, majstra rezbára Miloša Gemzu zo Spišskej Belej. Z náhodného „chvástunstva" sa stalo nielen hobby, ale možno aj budúce remeslo.

Drevená plastika sv. Cyrila a Metoda sa dnes ocitá v ešte zaujímavejšom svetle. Veď v roku 2013 si na Slovensku pripomíname 1150. výročie príchodu vierozvesťcov sv. Cyrila a Metoda na naše územie. **VIERA HORNIÁKOVÁ**

Sieť stredných škôl KSK je optimálna

V nedávnych diskusiách o financovaní školstva viackrát zazneli slová o potrebe racionalizovať sieť škôl. Regionálna samospráva za posledných šesť rokov urobila množstvo opatrení, ktoré smerovali k vybudovaniu efektívnej výchovno-vzdelávacej siete. Ďalšie výrazné zmeny už neplánuje.

Kraj je so stredným školstvom spokojný
Ciel' dať mladým ľuďom vo všetkých regiónoch dostupné a kvalitné vzdelanie sa darí naplňať.

ILUSTRÁČNÉ FOTO: VEJA

KOŠICE. V roku 2002 bolo na Košický samosprávny kraj delimitovaných 118 škôl a školských zariadení. Z toho bolo 102 stredných škôl (23 gymnázií, 43 stredných odborných škôl, 30 stredných odborných učilišť, 6 stredných združených škôl) a 16 školských zariadení (3 štátne jazykové školy, 2 strediská praktického vyučovania, 1 školský majetok, 6 škôl v prírode, 1 centrum voľného času, 3 samostatné domovy mládeže).

Po analýze postupné zmeny

Regionálna samospráva urobila dôkladnú analýzu kapacitného vyťaženia škôl, ekonomickej efektívnosti prevádzky a výchovno-vzdelávacieho procesu. Na jej základe začala s prvou etapou racionalizácie, ktorá sa dotkla 19 škôl. Priniesla ročnú úsporu 11,6 milióna korún. Na konci septembra 2007 študovalo v dennej forme na 82 stredných školách takmer 36-tisíc žiakov, v štúdiu popri zamestnaní vyše 900 žiakov a necelých 1100 v iných formách.

Pokles demografickej krivky a zhoršenie ekonomickej efektívnosti si vyžiadali druhú etapu racionalizácie. V septembri 2008 sa otvorilo 77 stredných škôl, ktoré navštevovalo necelých 35-tisíc žiakov v dennej forme.

Proces musel pokračovať aj treťou etapou v roku 2011. Súčasťou bola tvorba efektívnej siete škôl, študijných a učebných odborov, zodpovedajúca požiadavkám trhu práce. Po jej uskutočnení

sa počet stredných škôl ustálil na čísle 65. Zriaďovateľ, Košický samosprávny kraj, urobil v spolupráci so zamestnávateľmi aj revíziu odborov a zameraní podľa potrieb trhu práce. Pôvodne fungovalo na odborných školách 983 odborov a ich zameraní. Až 343 z nich sa v posledných troch rokoch nepodarilo naplniť. Po úpravách sa v školskom roku 2012/13 otvorilo 614 odborov. Ekonomická ročná úspora z týchto opatrení bola 908-tisíc eur.

„Po troch racionalizačných zmenách považujeme sieť škôl za primeranú a nevidíme dôvod na ďalšie rozsiahlejšie opatrenia. Vychádzame z aktuálneho počtu žiakov i skladby odborov a zameraní. Z geografického hľadiska majú dostupné vzdelanie všetci žiaci, aj tí, ktorí žijú v sociálne znevýhodnenom prostredí. V spolupráci so zamestnávateľmi vieme reagovať na potreby trhu práce cez centrá odborného vzdelávania a ich sateility, ktoré s COV spolupracujú," vysvetľuje vedúci odboru školstva Štefan Kandráč.

Usporiadali a lepšie využívajú učiteľov

Tri etapy racionalizácie priniesli naplnenie kapacity škôl v pôsobnosti KSK. Sústredili sa spolu odbory, ktoré vyučujú školy v blíz-

kom regióne. Presuny škôl do nových objektov a ich spájanie znamenalo úsporu v počte pedagogických aj nepedagogických zamestnancov i odstránenie duplicitných odborov. Podarilo sa znížiť prevádzkové náklady škôl. Prevažná väčšina z nich dnes využíva objekty v majetku KSK. Lepšie sa využíva špecializácia učiteľov i odborné učebne i dielne.

„Ako najväčší a kľúčový zriaďovateľ stredných škôl sme urobili od okamihu decentralizácie v roku 2002 obrovský kus práce. Počet škôl a školských zariadení poklesol o 37. V tom istom období bolo ale v našom kraji zaradených do siete 35 súkromných a cirkevných stredných škôl," dodáva Štefan Kandráč.

Cielom zriaďovateľa je dať mladým ľuďom vo všetkých regiónoch kraja dostupné a kvalitné vzdelanie a ich učiteľom primerané ohodnotenie. „Práve preto potrebujeme mať možnosť vyrovnávať rozdiely a lepšie ohodnotiť prácu zamestnancov. Pomôže nám pri tom aj nový motivačný systém, ktorý zavádzame. Podľa 21 kritérií budeme vedieť veľmi jednoznačne posúdiť kvalitu jednotlivých škôl a oprávnenosť navýšiť pohyblivú zložku mzdy zodpovedajúcim percentom," uzatvára vedúci odboru školstva.

Blumiáda je malou olympiádou mentálne postihnutých

Zdraví ľudia majú olympijské hry, ľudia s telesným postihnutím paralympijské hry a tí s mentálnym postihnutím Blumiádu trojdňové malé zimné olympijské hry.

JAHODNÁ. Na siedmom ročníku podujatia na Jahodnej pri Košiciach v rôznych disciplínach súťažilo v polovici februára 140 účastníkov z domovov sociálnych služieb z celého Slovenska. Celoslovenské zimné zábavno-pohybové dni pripravil Košický samosprávny kraj a Domov sociálnych služieb Domko s podporou švajčiarskeho finančného mechanizmu prostredníctvom projektu Vstúpte k nám.

Blumiádnici si vyskúšali jazdu na boboch i lavároch, sánkova-

FAKTY

- História Psychiatrickej liečebne v Plešivci sa začala písať na konci 19. storočia.
- Majiteľ miestnej parketárne Samuel Blum položil v júli 1898 základný kameň ústavu pre 10 slabomyseľných, ktorý niesol jeho meno.
- Vtedajšie Ministerstvo vnútra a sociálnej starostlivosti Uhorska žiadalo zväčšenie kapacity i pôsobnosti ústavu, a tak Samuel Blum poslal syna Rudolfa do Nemecka,

nie, maľovanie na sneh, jazdu na snežných skútroch i na koňoch, prekážkovú snehovú dráhu, snežný ball aj lezeckú stenu. Pretekári sa poznali podľa vlastnoručne maľovaných tričiek s logom Blumiády a fantáziu ukázali aj na záve-

rečnom karnevale. „Všetky aktivity prispôbujeme možnostiam účastníkov a ich zdravotnému stavu. Blumiádu pripravujeme každý rok s tým, že prinesie zážitky klientom s rôznymi druhmi postihnutia. Je pre

nich veľmi dôležité, ak sa môžu stretnúť s kamarátmi, porovnať si schopnosti a vychutnať si aj úspech v súťažiach. Mnohí z nich sa celý rok tešia, že sa opäť stretnú s kamarátmi z iných miest, s ktorými sú v kontakte práve vďaka Blu-

Jazda na koňoch
Pre deti bola lákavá.

Lezecká stena
Vyskúšali si ju chlapi aj dievčatá.

miáde," vysvetlila Zuzana Prextová z odboru sociálnych vecí a zdravotníctva Košického samosprávneho kraja.

Celoslovenská akcia je pomenovaná po charismatickej židovskej rodine Blumovcov, kto-

rá v Plešivci na Gemeri založila prvý ústav pre slaboduchých v Rakúsko-Uhorsku, a tak sa významne podieľala na výchove a socializácii mentálne postihnutých a duševne chorých ľudí na Hornom Gemeri.